

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

I september 1944 arresteredes og deporteredes medlemmerne af det danske grænsegendarmeri. 40 procent døde. Deres skæbner og forholdene omkring grænsegendarmeriets deportation skal nu kortlægges. Afhandlingen udsendes på 25 års dagen for deportationen. Billedet viser to unge, der besøger den smukke mindelund i Kruså for de grænsegendarmer, der satte livet til under okkupationen (læs videre side 136).

H. SALLING
Vognmand
Tvede pr. Randers
Tlf. Linde 126

NORDISK
TEGNEMASKINEINDUSTRI A/S
Bomporten 1
Gentofte 5181

JENSEN & LANGBALLE
Tapet og farve
Thisted

Aut. installatør
SVEND JEPSEN
Thyborøn Havn

J. L. BECH og CO
Torvet 20, Horsens

SPAREKASSEN
FOR NYBORG BY OG OMEGN

KENNEL MUMME
Vinkelvej 17
Helsingø

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebylille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundvej 1, Husum.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Storegade
3, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125 2, NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 B, København N, TAGA 8502 (kontortid 9-16, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV.
Skolen: Taga 421. Privat 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

Vejen til fredelig sameksistens	115
121 skoler byder en modstandsmand velkommen ..	117
Rorup 9. august	121
Sommer på Kegnæs	121
De naziforfulgte parlament ..	121
Neuengamm-foreningen	123
Hende derhjemme XVIII	125
Det gjaldt broderens liv	129
Bøger	131
Dagbogsblade	135

Næste nummer udkommer 25. sept.

Vejen til fredelig sameksistens

Mit einander sprechen,
Nicht auf einander schiessen.

Oversat til jævnt dansk:

Det gælder om at tale med hinanden.

Det gælder ikke om at skyde på hinanden.

Det er de makabre ord, der står malet på en serie brædder, der bæres af to stolper. Det er Vestberlins hilsen til Østberlin.

Baggrunden er en række nedskydninger, der har fundet sted af folk, der i en gammel storstad har oplevet, at deres by er blevet delt i to af en mur, rejst af cementblokke fornedet og et væv af pigtråd foroven.

Den er også et led i en dialog, der finder sted på den urolige kilometerlange mur, og kun hvis man mangler indfølelse eller er følelseskold, kan man undgå at gribes af atmosfæren på stedet og at lade såvel atmosfæren som dialogen ved muren tale stærkt til én.

ORDENE ER SKABT i en spændt atmosfære, og sådan er det jo med mange visdomsord, der hjælper os til klarhed, når tågesløv truer med at fratage os evnen til at se klart.

Det østtyske svar er ret langt, og dets bogstaver er vel noget større end de vesttyske. Det østtyske svar går ud på, at anstændig opførsel er vejen til fred.

Og dette kan jo være meget rigtigt, men synes dog ikke at være de rette ord på rette sted, men det er vel også svært at skaffe nogen høj etisk formulering af at have retten til mord på folk, der ønsker at skifte bopæl.

Appel til at ordne sine forhold ved samtaler og ikke ved våben er også en opfordring til at skabe den fredelige sameksistens ad humanistisk betonet vej og ikke ved anvendelse af magt.

SER MAN BORT FRA den lokale atmosfære, der har skabt den anførte recept på vejen til fredelig sameksistens, må man tilføje, at opfordringen til samtale har bud til alle, der arbejder for en sag. Og dette gælder ikke blot i østlige, men også i vestlige områder. Ordene gælder også i organisationsarbejde. De gælder også for vort arbejdsområde.

NAR OPFORDRINGEN TIL SAMTALE fremfor magtanvendelse bringes, er det, fordi den er aktuel. Den er forøvrigt altid aktuel, for ethvert sogn, enhver kommune kender til oplevelser, hvor nogle — indflydelsesrige — slet ikke interesserer sig for samtalen, men kun for magtanvendelse.

De interesserer sig ikke for samtalen, for den er besværlig, for den kræver argumenter. Her er anvendelsen af magt meget lettere at have med at gøre, for magtfolkene er tilfredse, blot de skaber en udvikling, der noterer sejre for deres gruppe.

Mon ikke arbejdet i den tilstundende vintersæson ville komme i et højere plan, om man lod sig inspirere fra muren i Berlin.

Vel udfører vi ikke arbejdet under berlinske forhold, men derfor er det ikke udelukket, at vi kan suge en smule visdom til os fra et krisefelt.

F-k.

MALERNES ANDELS-FORRETNING Silkeborg
L. MELDALS RENSERI Løvegade 68 Slagelse 52 16 01
MOSES METZ & CO P. Skramsgade 17. K.
P. HELM-PETERSEN Blomster en gros Aabrogade 8, Aarhus N.
NORDBORG SPAREKASSE
N. C. NIELSEN Vulkanisor Jægergaardsgade 103, Aarhus C.
HILLERØD AUTOLAGER Lars Larsen Allegaarden, Hillerød 26 01 91
FREDERIKSHAVN MINERALVANDSFABRIK Gl. Torv, Frederikshavn, tlf. 20520
TRIKOTAGEFORRETNINGEN „HERNING“ v/ Poul Nielsen Østergade 61, Hjørring, tlf. 1467
UNGDOMSSKOLEN I ABYBRO Efterskole for unge mænd 8 måneder fra november
PAUL CLAUSEN Hobro
GULDSMED MARIUS SØRENSEN Lille Torv 1 Thisted
MORSLANDS FOLKEBANK A/S Nykøbing Mors
AULUM SPAREKASSE Aulum st., tlf. 78
KNUDS HERREMAGASIN Storegade 4, Thisted
Aut. S.M.C. forhandler A. NEJSUM Øster Vraa
„GRAND“ AUTO-SERVICE Nørre Gade, Thisted
MØBEPOLSTRER EJLER SCHOU Florvej, Frederikshavn
MØNSTERBAGERIET Henry Andersen Hovedgaden 13, Hvalsø 118
KAREN'S PARFUMERIE Lille Torv 2, Rønne
HVIDE SANDE SØMANDSHJEM
LUDVIG HERTZ MANUFAKTUR Nygade 4, Ringkøbing Tlf. Ringkøbing 20600

A/S POUL LIEBERKIND Nørregade, Frederiksværk Tlf. (03-345) 17
A/S VENG CHRISTENSEN & CO. Gl. Kongevej 33 København V.
NORDISK KONFEKTION Herrekonfektion en gros Rosenørns Alle 33, Kbhvn. V.
JOHS. NIELSENS VOKSTAVLEFABRIK Tune pr. Roskilde
RØRVIG HERREMAGASIN R. Suhr Andersen Toldbodvej, Rørvig
CARL PEDERSEN Guldsmed Jernbanegade 15, Frederikssund
OSTED INSTALLATIONSFORRETNING v/ Chr. Olsen - Osted 148
K. GRIMSTRUP Guldsmed Sønderborg
NYKØBING JERN OG STAL Nykøbing Mors
BOGHANDLER H. NIELSEN Algade, Nykøbing Mors
SLAGTER- & VIRTUALIEFORRETNING Vestergade 1, Struer
SDR. DRAABY KØBMANDSGAARD A/S Sdr. Draaby, Nykøbing Mors
RANDERS JERNSTØBERI
NYKØBING NY TØMMEHANDEL A/S Nykøbing Mors
KAJ CHRISTENSEN Købmand Jernbanegade 9, Hjørring
KØRES KONTOR- ARTIKLER — det står helt klart!
LEO V. NIELSEN GULD & SØLV Grovensgade 19, Aalborg
P. O. POULSEN A/S Kulimport Havnen, Thisted
BRDR. NIPPERS SKIBSBYGGERI & MASKINFABRIK Skagen
SÆBY BANK A/S BANKEN FOR AARS OG OMEGN A/S Aars
HERMANSEN Søndergade AARHUS
HØRNING KRO Tlf. Høring 1

IMPALA SKO Nørre Sundby
RYØ A/S INGENIØR-FIRMA Nytortv 14, Aalborg
HOKI A/S Horsens
S. M. ANDERSEN A/S Herreekviperi Gothersgade 25, Fredericia
Aut. el installator GADE NIELSEN Skagen
HIRTSHALS URMAGERFORRETNING Jyllandsgade, Hirtshals
Aut. gas- og vandmester ERIK EILERTSEN Kirkegade 3, Struer
TH. BUSSE Farvehandel Hestedamsgade 10—12, Horsens
ELEKTRIKERNES FAGFORENING Odensegade 2, Aarhus C.
VINDERUP BANK A/S Nørregade, Vinderup
MORSØ FARVEMØLLE Algade, Nykøbing Mors
M. CHRISTOPHERSEN Isenkram Jernbanegade 15, Lyngby,
VILH. JENSEN Købmand Søndergade 70, Lynæs, Hundested
W. MANNINCHES EFTF., TOBAKSFABRIK Skomagergade 3, Roskilde
A/S LØKKEN BANK Filial af Hjørring Diskontobank Løkken, tlf. *111
BOGLADEN v/ FRODE KIVSGÅRD Adelgade 23, Hobro
REVISOR O. KRUMMELBEIN Svanevej 12 Thyborøn
SKIBSPROVIANTERING v/ Chr. N. Erlandsen Vestersø Havn, Læsø
EN HILSEN FRA D.A.S.F. Skagen
ULFBORG TAPET- & FARVEHANDEL v/ K. Nørskov-Jensen, Ulfborg
KØBMAND K. SMITH Holmegade 11, Ulfborg

Opdragelse mod diktatur

121 skoler byder en modstandsmand velkommen

Landsforeningen Gestapofangerne har for fjerde gang tilbudt skoler over hele landet, at tidligere modstandsfolk kunne komme for at fortælle eleverne om besættelsestiden.

Hidtil har man samlet sig om den 29. august som årsdagen for modstandsbevægelsens første synlige sejr, hvor den danske regering blev tvunget til at sige nej til besættelsesmagtens krav. I år har Gestapofangerne imidlertid udvidet sit tilbud til også at omfatte andre mindedage. Man har således tilbudt foredrag den 16. september, der er årsdagen for stiftelsen af Danmarks Frihedsråd i 1943, og den 19. september, der er årsdagen for overfaldet på politiet i 1944, samt dagene omkring den 1.—2. oktober, da nazisterne i 1943 indledte forfølgelsen af de danske jøder.

Alle disse datoer betegner milepæle i den kamp, der dengang stod mellem det nazistiske diktatur og frihedsbevægelsens kamp for demokratiet. Det er Gestapofangernes håb, at når tidligere modstandsfolk kan fortælle om disse tider, kan de samtidig få de unge til at forstå, hvad et diktatur indebærer. De tidligere modstandsfolk betragter det som en pligt at oplyse ungdommen om bagsiden af den medalje, som et diktators ofte strålende facade frembyder.

Det er således ikke en navlebeskuelse af tidligere heltegerninger, det drejer sig om. Formålet med Gestapofangernes henvendelse til ungdommen er at yde et — om end beskedent — bidrag til at sikre demokratiet.

Tilslutningen til foredragene har også i år været stor, og på nuværende tidspunkt har 121 skoler bedt om at få besøg af en tidligere modstandsmand.

29. AUGUST

I forbindelse med årsdagen for det officielle Danmarks nej til tyskerne, det nej, som modstandsbevægelsen fik fremtvunget den 29. august 1943, kommer der til følgende skoler en række modstandsfolk som foredragsholdere:

Jylland

Fredericia Gymnasium, 24/8, arkitekt Ove Ch. Lembcke.

Kolding Gymnasium, 24/8, arkitekt Ove Ch. Lembcke.

Frederikshavn private Realskole, 29/8, seminarielektor P. A. Jakobsen, Hjørring.

Munkebakkeskolen, Frederikshavn, 29/8, pastor P. Westergaard-Nielsen, Åsted.

Sundby-Hvorup Gymnasium, 30/8, overdyrlæge Hans Broe, Nykøbing Mors.

Nørresundby Realskole, 29/8, Emil Scharnweber, Ålborg.

Østersundbyvejens Skole, Ålborg, 29/8, muremester Vilh. Jensen, Ålborg.

Kjellerupgades Skole, Ålborg, 29/8, kriminaloverbetjent H. O. A. Poulsen, Frederikshavn.

Hjørring Seminarium, 29/8, major H. V. B. Sonneby, Sæby.

Hjørring Gymnasium, 29/8, oberstløjtnant Børge Jensen, Virum.

Læssøegades Skole, Århus C., 29/8, redaktør Oluf Rikhof, Århus.

Ny Munkegades Skole, Århus C., 30/8, direktør Patrick Schultz, Silkeborg.

Paradisgades Skole, Århus C., 29/8, overlærer Erik Okkels, Boulstrup.

Skovvangskolen, Århus N., 30/8, stabslæge Viggo Gram.

Frydenlundskolen, Århus V., 29/8, overlærer J. C. Baungaard, Horsens.

Brobjergskolen, Århus, 29/8, redaktør Oluf Rikhof.

Århus Statsgymnasium, 1/9, ekspeditionssekretær Erik Thomsen.

Holstebro Gymnasium, 29/8, redaktør Erik Lau Jørgensen, Nyk. M.

Struer Borger- og Realskole, 29/8, overpolitibetjent K. P. Laursen, Nykøbing Mors.

Hobrovejens Skole, Randers, 29/8, vognmand Anders Venning, Råsted.

Mariager Skole, 29/8, arkitekt O. Lembcke, Randers.

Tordenskjoldsgades Skole, Horsens, 29/8, bogtrykker Axel I. Christensen, Århus.

Skanderborg Kommuneskole, 29/8, topograf C. Buur Jensen, Århus.

Klostergade Skole, Vejle, 29/8, lektor Erik Aalbæk Madsen, Erritzøe.

Boldesager Skole, Esbjerg, 29/8, C. P. Jensen, Nr. Nebel.

Haderslev Realskole, 29/8, Svend Åge Lyck, Åbenrå.

Randers Statsskole, 29/8, oberstløjtnant Frits Tornøe Vang, Randers.

Øerne

Korslækkeskolen, Odense, 29/8, lærer P. Feddersen, Lundeberg.

Statseminariet, Skaarup, 29/8, oberst K. Kjeldsen, Bolbro.

Kalundborg Gymnasium, 25/8, direktør Mogens Daurup, Oppe Sundby.

Valdemarskølen, Ringsted, 29/8, gård-ejer Ole Olsen, Lønningegård.

Næstved Gymnasium, 29/8, direktør Stig Jensen, Borup.

Skolen på Jernbanegade, Næstved, 29/8, arkitekt Vilh. Vølker, Haslev.

Marienberg Skole, Vordingborg, 29/8, advokat Ansgar Sørensen, Stubbekøbing.

Vordingborg Gymnasium, 29/8, direktør Erik Pelch, Virum.

Slagelse private Realskole, 29/8, seminarieførst. Folmer Dam, Sorø.

Maribo Borgerskole, 29/8, overlærer Børge Poulsen, Rødbyhavn.

Sakskøbing Skole, 29/8, oberstløjtnant P. Hviid, Maribo.

Borger- og Realskolen, Åkirkeby, 29/8, politiassistent A. Andersen, Rønne.

København

Pr. Charlottes Gades Skole, 29/8, arkitekt Hemming Theisen.

Alsgades Skole, 29/8, pastor Henrik Gamst-Pedersen.

Christianshavns Døttreskole, 29/8, fru Tove Clausen.

Efterslægtsselskabets Skole, 29/8, kon-torchef Svend Hoffmann.

Kirsebærhavens Skole, 29/8, lrsagfører R. Prytz.

Maria Kirkeplads Skole, 30/8, pastor Poul Riis.

Fr. Barfods Skole, 29/8, fuldmægtig M. J. A. Ryefeldt.

Vestervangskolen, Glostrup, 29/8, pastor Kaj Lænkholm.

Sundbyvester Skole, 27/8, rigsdagsbetjent Chr. Svenningsen.

Ordrup Gymnasium, 29/8, redaktør Bent Demer.

Øregaard Gymnasium, 29/8, lrsagfører Per Markussen.

Lundtofte Skole, Lyngby, 29/8, malermester Ingolf Sørensen.

Herlev Skole, 29/8, direktør Torben Grue.

SØNDERBORG MASKINFABRIK Aabenraavej 21, Sønderborg
EINAR RASMUSSEN & SØN Bogtrykkeri Fredericia
POUL'S MØBLER Poul Madsen Skovvej 1, Padborg
KØBMANDSGAARDEN v/ E. Bjerregaard Jensen Assens
HYGGE-BO v/ Helge Nielsen Mellemgade 9, Faaborg
NIBE KOMMUNE
DANSK HANDELSBLAD Fenrisvej 11, Aabyhøj
KONTANTFORRETNINGEN Algade 16, Skælskør
HOLSTEBRO EKSPORTSLAGTERI Struervej 60, Holstebro
GREGERS PETERSEN A/S Trælast - Bygningsartikler Nordhavn, Aarhus C
HOLMS BOGTRYKKERI Skive
SKIVE KULKOMPAGNI A/S Skive
MIDTSJÆLLANDS TØJRENSERI Ernst F. Eriksen Vestergade 3, Tølløse
DEN DANSKE LANDMANDSBANK Gothersgade 18, Fredericia
A. SCHMIDT Skibsmægler Havnegade 61, Esbjerg
MARSTAL TRÆLASTFORRETNING A/S
J. LAURITZEN'S EFTF. Mæglerforretning Havnegade 61, Esbjerg
CARL P. JENSEN Traktorimport Nørre Nebel
SPARE- & LAANEKASSEN I MARSTAL
FRYDENLUND BYGGEFORRETNING Haslevej, Rønne
ANDRE E. BENTSEN Manufakturhandler Nørre Snede, Jylland
SYDLANDETS MØBELLAGER A/S Nexø, Bornholm

A. E. LAURITSEN Urmager Skolegade 3, Ans
CLEMENTS TRYKKERIET Kystvej 37, Aarhus C.
BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK A/S Horsens
AALBORG LITOGRAFISKE ANSTALT Sct. Clementsgade 1, Aalborg
W. BUCH ANDERSEN Ingeniør Stadionallé 45, Aarhus C.
P. H. JOHANSEN & SØN Manufaktur - Herreekvipering Stoholm, Jylland, tlf. Stoholm 1
A/S ULF OLSEN Nikolaj Plads 5 - BY 4878 - 8788
POUL ZACHARIASSEN Boghandel Hovedgaden 19, Lyngby
KEMIKA Arbejdstøj-service Gyldendalsvej 14, Lyngby
FR. SANDER Nedergaard Langeland
CARL BÆK & SØN El-installatører Vestergade 33, Horsens
K. JENSEN & E. AGERKILDE El-installation Vesterbrogade 3, Viborg
JOHS. CHRISTENSEN Støbegods St. Voldgade 6, Randers
P. C. TERLING & CO Speditionsforretning Esbjerg
JACOB H. THIMSEN Slagter- & pålægsforretning Valdemarsgade, Padborg
ADOLF J. WOLF v/ snedkermester Sv. A. Wolf St. Rådhusgade 15, Sønderborg
ALB. ANDERSENS BOGTRYKKERI Hurup, Thy, tlf. 50
CARL RASMUSSEN A/S Kordilgade 16, Kalundborg
KØBMAND P. HARDAHL Algade, Brønderslev
HIMMERLANDS FLØDE IS A/S Aars
J. ANDERSKOV & A. T. THOMSEN Rådg. ingeniører Herring - Esbjerg - Kolding
KINOPALÆET Nørregade 20, Haderslev

HERNING SVINESLAGTERI
ARHUS STEVEDORE COMP. Polensgade, Århus
RAVN'S TRIKOTAGEFABRIK Ringvej 30, Viborg
PLOV FABRIKKEN SKJOLD A/S Lind pr. Herning
H. P. HANSEN'S MØBELINDUSTRI Haraldsvej 12, Randers
HOLLØSE MØLLEGAARD Herfølge
STENALT GODS Ørsted
RANDERS AUTO-HUG Ny Grenåvej, Randers
LUNO MØBLER Volden 6, Aarhus
KEMISK INDUSTRI Strandgade, Vejle
ALDERSLYST RENSERI Borgergade 26, Silkeborg, tlf. 1822
SMEDE- & MASKINARBEJDERNES FAGFORENING Silkeborg
A/S MOTOR COMPANY Kolding
KOLDING FYRVÆRKERIFABRIK
EJNAR JENSEN Herreekvipering Nexø
GUNNAR KRISTIANSEN Slagtermester Stutmestervej 9, Hillerød
RAADHUSKROEN Carl Lundh Løngangsstræde 21
Fa. ANTON PETERSEN Korn- & foderstoffer Slagelse
HOPPE & CHRISTENSEN Kolding
CHR. LAUSEN Fedevarer en gros Glam
PAPIRLAGERET NYKØBING FALSTER A/S Langgade 22, Nyk. F., tlf. 85 23 22
BRUGSEN Nr. Alslev - tlf. 31

Lyngby Statsskole, 29/8, redaktør Gunnar Dyrberg.

Løjtegårdsskolen, Kastrup, 29/8, Poul Jelgren.

Paltholmskolen, Farum, 29/8, Mogens Pedersen.

Rødovre Statsskole, 29/8, direktør Niels Banke.

Bakkegårdsskolen, Gentofte, 29/8, A. N. Hvidt, Hellerup.

Trongårdsskolen, Lyngby, 29/8, revisor Jørgen Henriksen.

Hummeltofteskolen, 29/8, læge J. Stefan Jørgensen.

Hareskov Skole, 29/8, civiling. M. Nørgaard.

Taarbæk Skole, 29/8, kommandørkaptein Th. Bjerre.

Sofus Franck Skolen, Valby, 29/8, reklamechef Herman Jensen.

Tinderhøj Skole, Rødovre, 29/8, major Knud Gamst Pedersen.

16. september

I forbindelse med årsdagen for stiftelsen af Danmarks Frihedsråd den 16. septembæer 1943 kommer der til følgende skoler en række modstandsfolk som foredragsholdere:

Jylland og øerne

Skipper Clement Skolen, Ålborg, 16/9, Emil Scharnweber, Ålborg.

Grenå Gymnasium, 16/9, oberst H. M. Lunding, Lerbjerg.

Marselisborg Seminarium, 16/9.

Rødby Byskole, 16/9, parcellist S. Friis Madsen.

Bogø Kostskole, 16/9, Ove Bille Hansen, Stouby.

Nakskov Gymnasium, 14/9, oberstløjtnant A. S. Møller, Bloustrød.

København

Christianshavns Skole, 16/9, redaktør Leif Andersen.

Ryesgades Skole, 16/9, Ejnar Roth.

Mosegårdsskolen, Gentofte, 16/9, Arnold Skåde.

Korsagerskolen, 16/9, C. C. Hinchely.

Engskolen, Herlev, 16/9, Sv. Uhrskov.

Rungsted Privatskole, 16/9, Knud Dreyer, Helsingør.

Bagsværd Kostskole, 14/9, fhv. minister Frøde Jakobsen.

Skt. Annæ Gymnasium, 9/9, politiassistent Lyst Hansen.

19. september

I forbindelse med årsdagen for overfaldet på det danske politi den 19. september 1944 kommer der til følgende skoler en række modstandsfolk som foredragsholdere:

Jylland og øerne

Skolegades Skole, Brønderslev, 19/9, kriminaloverbetjent H. O. A. Poulsen, Frederikshavn.

Vesterkærets Skole, Ålborg, 19/9, overbetjent Karl Peter Madsen, Ålborg.

Søren Møllersgades Skole, Randers, 19/9.

Søndermarksskolen, Horsens, 19/9.

Herning Gymnasium, 20/9, Irsagfører Stig Axelsen Drejer, Randers.

Østre Skole, Middelfart, 19/9, skovrider E. Løfting, Bybæk.

Nr. Nissum Seminarium, overdyrlæge Hans Broe, Nykøbing M.

København

Bispebjerg Skole, 19/9, Krim.ass. Roland Olsen.

Østre Borgerdydskole, 19/9, krim. overbetjent Frank Zorn.

Ny Holte Skole, 20/9, Jens Begtrup.

Søndermarksskolen, Københ. F., 19/9, overpolitibetjent Poul Olesen.

1.-2. oktober

I forbindelse med årsdagen for forfølgelserne af de danske jøder natten mellem den 1. og 2. oktober 1943 kommer der til følgende skoler en række modstandsfolk:

Jylland og øerne

Hjørring private Realskole, 1/10, skolebestyrer Anker Poulsen, Dybvad.

Ryesgades Skole, Horsens, 1/10 Frede Storgaard, Århus.

Markedsgades Skole, Horsens, 1/10, Børge Egelund Nielsen, Hobro.

Fredericia Realskole, 1/10, redaktionssekretær Johs. Rasmussen, Vejle.

Østre Skole, Svendborg, 1/10, Kai Wive, Tommerup.

Bolbro Skole, Odense, 1/10, pastor Vincent Lind, Vester Åby.

Glamsbjerg Fri- og Efterskole, 28/9, Kai Wive, Tommerup.

Rudkøbing Kommuneskole, 1/10, førstelærer P. Feddersen.

Skolen i Marienlyst Alle, Helsingør,

1/10, grosserer Frans Fridberg.

Borger- og Realskolen, Nykøbing Sj., 1/10, branddirektør Åksel Kruse, Roskilde.

Stubbekøbing Kommuneskole, 1/10, førstelærer Johs. Høgsvig, Bistrup.

Byskolen, Svendborg, 1/10, arkitekt Børge Andresen, Nærum.

Rougsøskolen, Ørsted, arkitekt Ove Ch. Lembecke.

København

Gasværksvejens Skole, Kbh., 1/10, major Knud Gamst Pedersen.

Nørre Gymnasium, 4/10, Aage Strøm Teisen, Hellerup.

Brønshøj Skole, 1/10, Børge Emil Pedersen.

Sundpark Skole, 5/10, cand. pharm. H. Harper.

Rødkilde Skole, 1/10 skoleinspektør Johs. Fosmark.

Niels Ebbesenskolen, 1/10, Axel Dilling.

Krebs Skole, 1/10, overlærer Rasmus Teglbjærg.

Hyltebjerg Skole, Vanløse, 1/10, redaktør C. Næsh Hendriksen.

Skolen, Godthåbsvej 15, 3/10, ejendomsrådgiver Arne Zachariassen.

Sølvgades Skole, 1/10, civiling. P. L. Hee.

Lindeskolen, Ballerup, 1/10, Gabriel Borchorst.

Brøndby Strandskole, 1/10, forstander Louis Larsen.

Birkerød Privatskole, 1/10, Anders Poulsen.

Gunnar Jørgensens Skole, Hell., 1/10, Vagn Jespersen.

Iøvrigt har følgende skoler valgt andre datoer eller endnu ikke fastsat datoer:

Vestervangskolen, Herning, 15/1 1967, arkitekt Ove Ch. Lembecke.

Nr. Nissum Seminarium ?

Allingåbro Skole, ? landoverbetjent Villy Jensen.

Haderslev Statsseminarium, ?, konsulent Tage Albertsen, Stubbæk.

Nysted Skole, feb. 1967, overstyrmand Kjøngerskov.

Nexø Kommuneskole, ?, redaktør Børge Kure.

Skovgårdsskolen, Charlottenlund, ?, fuldmægtig Carl Emil Hansen.

**LANDBOBANKEN
I SKIVE A/S
SALLING BANK**
Skive

**JØRGENSEN, JOHAN HASSING
& CHR. THIRUP**
Landinspektørkontoret
Kirkepladsen 2, Frederikshavn

**DANSK ANDELS
KULFORRETNING**
Rådhuspladsen 3
AARHUS C

MILO SKO
v/ V. Ringius
Præsto

NYKØBING JERN & STÅL
Grønnegade 12, Nykøbing Mors
Tlf. 2 06 00

**JYDSK MURER- &
ENTREPRENØRFØRETNING**
Gerlachsgade 28
Aarhus C

A/S OTTO PEDERSEN
Aut. el-installatør
Vestergade 9, Haslev, tlf. 424 - 427

**FÆLLESBAGERIET
GRENAA A/S**
Lillegade 32, Grenaa

**N. N. MØLLER & SØN A/S
AUTOMOBILFØRETNING**
I. P. Niensensvej 5
Ringkøbing

SELSØ-LINDHOLM GODS
Lindenberg pr. Roskilde

**SILKEBORG
HUSHOLDNINGSSKOLE**
Åhavnvej 46—48
Silkeborg

J. LEHMAN DEGN
Boghandel
Søndergade 28, Horsens

PETER CLAUSEN I/S
Vognmand
Tlf. Skærbæk 5 12 10

**STRØMMENS
HANDELSSELSKAB A/S**
Strømmen, Rinders
Tlf. 2 57 88

**SNEDKERFØRBUNDET
I DANMARK**
Aalborg afdeling

POUL E. JUEL
Revisor
Skolebakken 7
AARHUS C

E. MARTENSEN
Aut. installatør
Glud pr. Horsens
Tlf. Glud 19

**FARSØ OG OMEGNS
SPAREKASSE**
Farsø

RORUP

200 hædrede de unge danskeres minde.

Omkring 200 samledes ved Rorupstenen tirsdag den 9. august for at hædre mindet om de 11 unge danskere, der blev skudt på dette sted i 1944 af de grønne okkupationsfolk.

Tre foreninger var mødt frem med faner, nemlig Neuengammeferien, De Erhvervshæmmede og Gestapofangerne.

☆

FORSTANDER NIELS PEDERSEN overbragte en hilsen fra sognepræst Johs. Bjerrum, der efter traditionen skulle have talt. Præsten tiltræder i nær fremtid som sognepræst ved Dyssegårdskirken.

Forstander Niels Pedersen talte gribende ud fra 2 verslinjer i Halfdan Rasmussen digt: Længsel. Digtet udkom illegalt i 1944, men har nydt den ære at blive optaget i Højskole-sangbogen.

Forstanderen uddybede ordene:

For her er lys og sol og glade stemmer, og mørket kommer til en fredfyldt by.

De unge, der har skabt lys og sol og sommer, skylder vi en tak så stor, at vi slet ikke kan udtale den i ord, sluttede forstanderen.

☆

Man samledes derefter med en del pårørende i efterskolen til et smukt kaffebord, hvor taler og sang vekslede. Ikke færre end 60 deltog her.

MEJERIEJER VALDEMAR HANSEN holdt en begejstret tale — trods sine 88 år. Endvidere havde Jørgen Barfod, Sv. Aa. Svendsen og Vagn Mortensen ordet.

Man skiltes med ønsket om atter at samles i 1967 på dette sted, hvor der er skabt en stilfærdig og smuk tradition, og hvor de unge så smukt slutter op i rækkerne.

Sammenkomsten blev begunstiget af et særdeles smukt sommervejr, og man var politiet meget taknemlig for venlig bistand med at ordne parkeringspørgsmålet.

F-k.

Ferie på Kegnæs

Hilsen fra Kammeraternes

Hjælpefonds feriehjem på Kegnæs

Der er sol og sommer på Kegnæs og flaget vajer fra morgen til aften.

Ja, vi ønsker fra Odense at sende en hilsen og tak til „Kammeraternes Hjælpefond“ for de dejlige dage, vi tilbragte i huset på Kegnæs.

Vort ophold dernede, sammen med mine forældre, blev en virkelig ferie. Vejret var vel det meste af tiden ikke helt, som vi ønskede, men det betød ikke så meget, for det blev så rigeligt opvejet af det storartede „klima“, vi følte fra alle omkring os. Vi skulle ikke akklimatiseres, vi følte os straks hjemme.

Først følte vi os hjertelig velkommen hos vejmand Jacobsen og dennes hustru, derefter ved familierne Jørgensen, postekspeditionen, der straks lovede at tage mod eventuel telefonbesked hjemmefra (svigermor lå alvorlig syg på sygehuset i Odense og døde 15. juni) og endelig ved både naboer og handlende.

Alle var venlige og imødekomende, så derved skabtes af sig selv det „klima“, der blev grundlaget for en god ferie. Når dertil kommer, at huset er dejligt med god plads, at haven er anlagt så praktisk, at der altid kan findes læ, og at husets flag hver dag vajede over det hele, ja, så skulle vi dog have været nogle skarn, hvis vi ikke havde været i stand til at nyde ferien i sådanne omgivelser.

På Kegnæs er alle betingelser til stede for en god ferie. Når blot fremtidige beboere vil udnytte betingelserne, og derved få en lige så god ferie, som vi havde, ja, så er for-målet med feriehjemmet nået.

Vi takker „Kammeraternes Hjælpefond“ for den gode ferie, men må tilføje, at vi har fået „blod på tanden“, så måske prøver vi en anden gang med en ansøgning i håb om igen at vinde i lotteriet.

De venligste hilsener og tak også fra mine forældre.

Ellen og Orla Vesterled.

De naziforfulgtes parlament

„Friheden beror på et kritisk omdømme, kritisk ånd og årvågen vurdering“. —

Kritik af den vesttyske holdning over for godtgørelsen af nazistisk uret.

„De naziforfulgtes europæiske parlament“ har fra den 9. til 11. juni 1966 holdt sit andet møde i Frankfurt. Parlamentet dannes af ca. 100 nationale organisationer af modstandskæmpere og naziforfulgte med ca. 1 million medlemmer, som er sammensluttet i „Union Internationale de la Resistance et de la Deportation“ (UIRD). Denne internationale organisation og den vesttyske „Union deutscher Widerstandskämpfer- und Verfolgtenverbände e. V.“ (UDWV) havde også arrangeret kongressen, der samlede ca. 60 delegerede fra forskellige vesteuropæiske lande, hovedsagelig fra Frankrig, Benelux, Vesttyskland, Svejs og Østrig. Mødet blev ledet af UIRD's vicepræsident, overborgmester Erwin Welke, medlem af forbundsdagen og formand for forfulgte socialdemokraters arbejdsfællesskab.

Frankfurts bystyre udviste påskønnelsesværdig interesse og deltagelse i arrangementet. De delegerede blev i rådhusets berømte „Kaisersaal“ modtaget af rådmand og skolevæsen-decernent Cordt og byrådsformand Heinrich Kraft. Rådmand Cordt, der

N. F. NIELSEN
PAPIR EN GROS
Vendersgade 14
Kbh. K.

H. THORSEN
„Risegaard
Hasle

Statsautoriseret installatør
C. J. BORELLA-HANSEN
Algade 32
Tlf. Vordingborg 474

ROBERT JØRGENSEN
Statsautoriseret revisor
Mikkel Bryggersgade 3, K.

T. R. WILLERUP
Boghandel
Algade 64, Vordingborg, tlf. 75

JOHS. STROBEL
Statsaut. revisor
Østergade 3, København K.

A/S STØRUP & CO'S EFTF.
Trælast- & bygningsartikler
Munkegade 1, Helsingør, tlf. 21 00 49

VIGGO ERIKSEN
Fiskehandler
Tølløse

MØLGAARDS BAGERI
v/ Mølgaard Larsen
Telefon Svinninge 6

PERSSON'S CLICHÉ-ANSTALT I/S
Bredgade 25 E, København K.
Tlf. Minerva 8713

JOHS. SCHOU A/S
Farve- & lakfabrik
Vamdrup - Tlf. (055) *8 13 11

LOLLAND-FALSTERS AUTOLAKERERI
v/ K. O. Nielsen
Nyk. F., telefon (03) 85 17 76

PERCIVAL NIELSEN
Landinspektør
Milnersvej 7, Hillerød, telefon 03-26 19 27

BAGERMESTER E. HONORÉ
Pandrup

mødte i stedet for den forhindrede overborgmester, prof. dr. Brundert, sagde bl. a. til de delegerede, at han ud fra sit daglige virke som skolevæsenstestament så en særlig forbindelse til de naziforfulgte europæiske parlament, idet han var af den opfattelse, at det var skolernes fremherskende opgave at give ungdommen et billede af modstandens historie, der viste noget af det væsentlige her i livet, idet friheden kun kunne bevares gennem opdragelsen til det, som også havde været bestemmende for nazismens modstandere: Et kritisk omdømme, en kritisk ånd og årvågen vurdering af de politiske tildragelser. Her var de idealer og personligheder, der kunne være ledebilleder for de unge.

Parlamentet beskæftigede sig på arbejds møderne især med den fremherskende fjendtlige indstilling i Vesttyskland vedrørende godtgørelsen („Wiedergutmachung“) angående nazistisk uret og vold, denne holdnings virkninger på de kompetente myndigheders behandling af godtgørelsesansørgende, lovgivningens mangler og de forfulgte diskriminerende behandling af domstolene. Endvidere drøftede man naziforbrydernes strafforfølgelse og den tiltagende højreradikalisme. Der blev vedtaget en resolution omhandlende disse punkter, som vil blive tilsendt forbundskansleren, forbundsdagen og alle med godtgørelsen arbejdende organer og institutioner.

SOLHÖGDA

„Solhögda“ rekreativshjem åbent hele sommeren til 30. september for danske og norske modstandsfolk og forhenværende politiske fanger, kr. 30 pr. døgn alt inklusive. — Henvendelse skriftlig til Sylvia Salvesen, Solhögda, Frogn pr. Dröbak, eller Oslo, tlf. 47 81 86.

50

Roland-Andersson, Valby Langgade 86 B, Valby 4143, fylder 50 år d. 13. september.

Roland-Andersson har altid haft et stort hjerte for vanskeligt stillede kammerater.

Farvel til Danmark

I anledning af, at Israels charge d'affaire, Yaacov Hess og hustru, forlader Danmark i august måned for at overtage en vigtig diplomatisk post i USA, holdtes et strålende farvel-party, arrangeret af formanden for Frihedskampens Veteraner, direktør Svenn Seehusen og frue.

De 30 deltagere, hvoriblandt også var den nye israelske ambassadør, Miss Ester Herlitz og den nye presseattaché Mr. S. Smilan, tilbragte nogle interessante timer med samtaler, ligesom der blev holdt taler af Yaacov Hess, der gav udtryk for glæden over at have haft det privilegium, at kunne tilbringe nogle interessante år i Danmark.

Hr. Hess interesserer sig meget for særundervisningen i Israel, og det var ham derfor en særlig stor glæde, at direktør Seehusen som gave overrakte ham et stort antal høreapparater til brug for denne undervisning. Høreapparaterne er udtryk for den højeste teknik og repræsenterer et betydeligt beløb.

NEUENGAMME

Landsmøde i Neuengamme-foreningen 4. september

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme afholdt hovedbestyrelsesmøde den 21. juli i arkitekt Theisens tegnestue i Kompagnistræde i København. Trods sol, varme og sommerferie var 10 af hovedbestyrelsens medlemmer mødt op.

Mødet i Paris

Bernth Johannesson redegjorde for den internationale Neuengamme kongres i Paris i juni måned, hvor man havde vedtaget nye love og statutter for det internationale samarbejde. Trods vedtagelsen havde kongressen besluttet at få statutterne endelig konfirmeret ved et internationalt møde, der skulle holdes enten i Budapest eller Wien senest i april 1967. En række østlande havde ikke været repræsenteret på mødet i Paris på grund af vanskeligheder ræd ud- og indrejse,

pas og visa besværligheder; dette ville ikke være tilfældet i Wien eller Budapest, her ville alle kunne mødes.

Alle udgifter til skulpturen betalt

I Paris blev der også redegjort for udgifterne vedrørende skulpturen af muselmanden — de tidligere fangers bidrag til mindelunden i Neuengamme. Der var ialt indkommet omkring 60.000 francs. Hertil kom ca. 80.000 francs, der var tilvejebragt af den franske sammenslutning af Neuengamme fanger. Med disse beløb var alle omkostninger i forbindelse med skulpturen dækket fuldt ud.

Nye love

Man gik derefter over til behandling af forslaget om nye love for foreningen, hvor lovudvalget redegjorde for det udkast, udvalget vil forelægge for det kommende landsmøde. Efter nogen diskussion vedtoges det at godkende det udarbejdede forslag til nye love, der vil blive udsendt til medlemmerne inden det ekstraordinære landsmøde.

Sammenslutningen af fangeforeningerne

Derefter behandlede forslaget om samarbejdet mellem fangeforeningerne, hvor der er indkaldt til stiftende møde i København den 11. september. Lektor Jørgen H. Barfod, der er initiativtager til forslaget, gennemgik det udkast til love vedrørende sammenslutningen af fangeforeninger, der blev udarbejdet på et møde i Frihedsmuseet i maj måned. Landsforeningen har fra begyndelsen været positivt indstillet overfor disse planer. Damgård ytrede dog nogen tvivl om, hvorvidt tiden var moden til en sådan sammenslutning. Hovedbestyrelsen vedtog at deltage i mødet den 11. september, og delegerede skal vælges ved det kommende landsmøde.

Landsmøde den 4. september

Hovedbestyrelsen vedtog at afholde det ekstraordinære landsmøde søndag den 4. september 1966 kl. 10,00 i selskabslokalerne i Vartov, Farvergade 27, København K. Indkaldelse til mødet vil finde sted i henhold til foreningens love.

Under eventuelt behandlede en række sager, og det blev sent, inden formanden E. H. Crome kunne afslutte mødet.

NK.

De erhvervshæmmede

„Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ har kontortid mandag aften 19—21, St. Kannikestræde 10, Kbh. K., telefon Minerva 1336.

NÆSTVED DISCONTOBANK A/S

Axeltorv 4, Næstved
Tlf. (03) 72 15 00

CODAN GUMMI A/S

Køge

**INSTALLATIONSFORRETNINGEN
STRØM**

Algade 34, St. Heddinge
(03 705) 444

HAKONS MASKINVÆRKSTED

Havnen
Hundested, tlf. 558

**PETERSEN & DRÆBY
INSTRUMENTFABRIK**

Buevej 1, Hillerød

**SILKEBORG
ANDELS-SVINESLAGTERI**

Silkeborg

NORDISK PIRELLI A/S

Vodroffslund 7
Kbh. V.
HI 3070

**ROSKILDE CHAMPIGNON- OG
KONSERVESINDUSTRI**

Gormsvej 11-15, Roskilde
03-35 08 89

TOBAKSHUSET

Rødvig
Stevns

**CARL B. CHRISTIANSEN
& CO A/S**

Landlystvej 38
Telefon 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir
Slibebånd og
sliberondeller
til alle formål

**EUROPÆISKE VARE- OG
REJSEGODSFORSIKRING A/S**

Vesterbrogade 84, Kbh. V.

M. FOLMER ANDERSEN

Civilingeniør
Lyngby Hovedgade 47
Lyngby

J. P. JENSEN & CO.

Aalborg

S.B.V. VAREHUSET A/S

Ryesgade 18, Aarhus C.

**DEN SJÆLLANDSKE
BONDESTANDS
SPAREKASSE**

WILMER LEGETØJ

Holbækvej 59
Kalundborg

HOTEL KRAGELUND

Kragelundsallé 16
Højbjerg
Tlf. 70 9 00

MADSEN & OLSEN

Automobiler
Heimdalsgade 25-27
Kbh. N.

✧ ✧ ✧ Hende derhjemme

XVIII

Af NICOLINE FOSMARK

Ofte besøgte hun de andre kvinder i byen, der også havde deres mænd eller kærester i tyske koncentrationslejre.

De læste hinandens breve og sammenholdt dem for at finde oplysninger om fangernes forhold nede i lejrene.

Det, der interesserede dem aller mest, var, hvad fangerne bestilte i lejren; men det stod der aldrig noget om.

Der gik mange rygter. Det hed sig, at de blev sendt ind til Berlin, hvor de ryddede op i ruinerne.

En dag hørte Inga, at en chauffør på een af kølevognene, der kørte gennem Tyskland til Holland, havde talt med en koldingsenser, der var fange i samme lejr som Thor. Fangen havde været på vejarbejde.

Hun forsøgte at få forbindelse med chaufføren og brugte næsten en hel dag til det.

Først forlød det, at chaufføren hed Holm, men der var ingen chauffør af det navn, men derimod en Holme.

Hun fandt Holme, men han havde aldrig i sit liv set Oranienburg og langt mindre en fange.

Der var langt fra landevejen op til lejren, fortalte han; men han lovede, at næste gang — det skete i næste uge — ville han køre de tre kilometer op omkring lejren og undersøge, om det var muligt at få lidt at vide om fangerne.

Det trøstede Inga lidt.

Hun stod og så på ham. Han var af den brede, gemytlige slags, og der var et godmodigt glimt i hans øjne. Med sin joviale facon ville han nemt kunne få forbindelse med tyskerne på egnen omkring lejren, og kom fangerne udenfor lejren, måtte befolkningen jo se dem og vide det.

Der gik igen en tid, og hun tænkte på, at nu måtte Holme jo snart

være hjemme. Ganske vist havde han lovet at opsøge hende og fortælle, hvad han så og hørte; men det var jo ikke sikkert, han gjorde det alligevel.

Hun besluttede at gå derud dagen efter; men da hun om aftenen satte sig en stund for at se lidt i avisen, mødte der hende en frygtelig meddelelse, som rystede hende meget.

Der stod, at kølevognen var forulykket og Holme dræbt. Man havde fundet bilen i en frygtelig tilstand.

Det lærte hende meget.

Hun huskede, at hun den dag, da hun talte med ham, havde følt et lille stænk af misundelse.

Her stod han sund og velnæret og kunne køre, hvor han ville, og når han havde lyst. Han tjente penge på krigen og blev tykkere og rigere, medens Thor sad inde i lejren og døde af sult.

Hun havde følt forskellen så grelt den dag mellem dem, der hyppede deres egne kartofler i krigens år og levede i vellevned, og dem, der måtte forlade hus og hjem, skilles fra slægt og venner og leve i fangenskab og sulte, eller leve skjult og i angst.

Nu gav hun ham i sit stille sind afbigt. Hvad kendte hun egentlig til hans tanker. Han havde jo været flink og god imod hende, selv om hun nok forstod, at han ikke var særlig interesseret i hende problemer.

Måske var det også for farligt, det, hun havde bedt om, for han skulle vedblive at køre gennem Tyskland, fordi det var hans levebrød, og hvorfor skulle han så udsætte sig for at komme indenfor lejren dernede.

Måske var han også af den slags, der ikke lovede så meget med munden; men gjorde desmere.

Nu var han død. Hans stærke legeme og gemytlige, ligevægtige sind

havde hun misundt ham, fordi Thor var spærret inde og sultede.

Og så døde han først. Allerede få dage efter deres samtale, og Thor var i live endnu.

Hun lagde avisen fra sig igen. Der var ikke noget i den, der interesserede hende mere, og hendes tanker gik igen tilbage til hendes egne problemer. Gud kunne redde Thor. Han var stærkere end tyskerne.

Måske var det også en advarsel til hende, dette dødsfald, en advarsel om at fare med lempe.

Hun havde væltet sin angst over på ham og havde bedt ham — en vildfremmed — om at udsætte sig selv for fare, for at dæmpe hendes sorg og uvished.

Hvor havde hun været egoistisk.

Ganske vist havde hans død ingen forbindelse med den mission, hun havde givet ham med, så der havde hun intet at bebrejde sig; men hun havde lært, at man aldrig skal misunde nogen. Livets gave er ikke tilfældig.

Dagen efter gik hun ned på avisredaktionen. Hun havde hørt, at redaktøren for mange år siden, sammen med andre pressefolk, havde været inde i Sachsenhausen for at få lejren forevist af tyskerne lige efter dens oprettelse.

Tyskerne kaldte den en mønsterlejr.

Måske han kunne fortælle hende lidt om lejrens indretning og om dens omgivelser.

Redaktøren modtog hende venligt.

Ja, det var rigtigt nok, at han havde set lejren. Han fortalte, hvad han vidste; men kom pludselig i tanker om, at han havde en avis liggende fra dengang, hvori han havde skrevet en artikel om Oranienburg, som lejren hed på den tid. Den kunne hun låne, og der stod alle hans indtryk fra lejrbesøget.

Da hun kom hjem, gav hun sig straks til at læse den lange artikel. Det gjorde ikke godt at læse den.

Stedets sandede øde og fangernes håbløshed havde gjort et frygteligt indtryk på pressefolkene. Han beskrev, hvorledes fangerne var blevet kaldt sammen på appelpladsen for at synge for gæsterne, og da de var

RONDO RADIO
Stengade 24, Helsingør
Tlf. 03-21 20 04

BAGERMESTER H. HANSEN
Vestergade 13, Lemvig
Tlf. 2 04 27

JOHS. JENSEN
Revisor
Kildegaarden, Silkeborg
Tlf. Silkeborg 0681 - 3761

**SPAREKASSEN
FOR STORE HEDDINGE
OG OMEGN**
Tlf. (03 705) 17

**A/S ASSENS
ELEKTRICITETSVÆRK**

POUL MADSEN
Tømrer- & snedkermester
Bovvej 1, Padborg
Møbelhandler
Tlf. (046) 7 33 84

GEORG SØRENSEN
Skibsproviertering
Amaliegade 28
København K.

**CERES KORN- &
FODERSTOFFORRETNING A/S**
Havnevej 2, Aabenraa

THYLANDS BANK A/S
Hurup

JACO SKO
Vordingborg

GARTNER KNUD TYBJERG
Asylgade 7
Skive

**DURUP
POLSTERMØBELFABRIK A/S**
Durup

NEDERGAARD-FOTO
Vestergade 15
Nykøbing M.

**M. GLYTTING &
M. BLOKDAL-PEDERSEN**
Statsaut. revisorer
Banegårdsgade 1, Aarhus C.

**JYDSK TRÆ- &
FINERHANDEL A/S**
Bissengade 12, Aarhus C.

LANDINSPEKTØR POUL BOE
Jernbanegade 11
Thisted

RING - DJURSLAND
Danmarks største motorbane

**BY- &
LANDESPAREKASSEN**
Danmarksgade 64
Frederikshavn

stillet op, kom en lille fange løbende ind midt på pladsen, steg op på et ølanker og dirigerede fangernes sang.

Det var Berlins dygtigste komponist og musikdirigent, der på dette tidspunkt var levende begravet i lejren.

Sangen havde virket voldsomt på pressefolkene, det var som et skrig om forløsning, som gennemrystede alle, der hørte det, et nødråb fra noget forfærdeligt, som de ikke kendte.

Artiklen sluttede med, at pressefolkenes hovedindtryk af lejren var dette: „Her lades alt håb ude“.

Inga græd, da hun havde læst artiklen.

Mon redaktøren, der nu var en ældre mand, kunne huske, hvad han dengang skrev.

Hun gik ned med bladet og sagde stille „Tak for lån“.

Det sled på nerverne allsammen.

Hver gang en bil standsede op uden for huset, fo'r hun sammen. Havde de nu fundet hende?

Det hjalp, at Agnes lovede at fortsætte med at sende pakker til Thor, hvis tyskerne arresterede hende.

Om aftenen, når sirenerne lød, og de i flere timer sad i kælderen under overflyvningerne, gik maskinerne brummen og torden i luften hende til marv og ben.

Nu fløj de ned og bombede dér, hvor Thor var.

Hver dag hørte hun Englands radio.

En morgen, da hun havde åbnet for radioen, gav hun et gisp. Speakeren fortalte, at Oranienburg by var bombet. Hun græd. Var Thor nu død.

Det var længe siden, hun havde hørt fra ham. Hun besøgte andre kvinder, der var i samme situation. Jo, de havde fået deres breve, de så medlidende på hende, men følte sig ovenpå. De talte ordene i deres breve, og den kvinde, der fik flest ord i de 15 linier, var lykkelig.

I 2 måneder havde hun ikke hørt fra Thor; men hun vedblev med at sende breve og pakker.

Hver dag, når postbudet kom, rystede hun. Var der bud, at Thor var død.

Hun åndede lettet op. Endnu var der håb.

Så begyndte en frygtelig tanke at vinde indpas i hendes sind. Sæt at hun aldrig hørte mere fra ham: Var han borte? forsvundet fra jordens overflade, uden at hun fik det mindste at vide?

Nej, så hellere vished om, at han var død.

Hun begyndte at skranke og følte en frygtelig træthed. Agnes ordnede levertran og lange ture i frisk luft.

„Hvad fejler jeg?“ spurgte hun.

„Ikke andet end at du er meget, meget træt,“ sagde Agnes.

☆

„Har I hørt det?“ spurgte Rolf, da han om morgenen kom hjem fra sin barber.

„Hørt hvilket?“ spurgte Agnes, der i morgenkjole stod og klædte Else på.

„At tyskerne har bombet Jernbanegade.“

„Ja, jeg syntes nok, der var noget mærkeligt i nat,“ sagde Agnes, „jeg vågnede ved det og tænkte, at det var jernbanen, der blev sprængt.“

„Nej, det var 'Folkebladet'.“ Han så alvorlig ud.

„Er der kommet nogen til skade?“ spurgte Agnes.

„Ja, 5 mennesker. Redaktøren og hans datter er iblandt.“

Inga så op. „Er redaktøren død?“ Rolf nikkede.

Hun blev rystet. For få dage siden sad hun over for ham og halvvejs tiggede om trøst.

Og nu var han død ligesom Holme, det var mærkeligt.

Samme aften kom der brev til hende, afsendt fra København. Det var en liste med navne over deporterede til Tyskland. Hun gik dem igennem og gav et udråb.

„Birger er fanget og deporteret,“ sagde hun bedrøvet.

Der var ingen hilsener eller oplysninger om, hvem der havde sendt brevet; men det måtte være een, der vidste, at hun havde venner blandt fangerne.

Ved at gå listen helt igennem fandt hun yderligere to til, som hun kendte nøje.

Det tog så hårdt på hende, hver gang een af dem, der havde kæmpet

sammen med hende og Thor mod nazi-Tyskland, blev taget, og hun lå i sengen et par dage, hun var ikke syg, bare træt, og Agnes så bekymret på hende.

„Bare dog det brev måtte komme,“ tænkte hun.

De to dages hvile gjorde underværker, det jagede og urolige blik var borte, og hun var rolig og stille, da hun kom op.

„Kan du se, at hvilen hjalp,“ sagde Agnes.

Inga smilede. Hun holdt ikke af at bruge store ord om sine oplevelser med Gud, for der var man på hellig grund; men der var i de to dage sket noget forunderligt.

Hun havde i sin angst for Thors skæbne mange gange i løbet af dagen foldet sine hænder og havde lagt Thor i hans varetægt, og da hun om aftenen følte sig søvnløs og bad sin aftenbøn, skete det.

Hun fik en stille overbevisning om, at Thor levede og ville komme hjem igen.

Desuden ville der snart komme brev. Gud havde sagt det.

Det var en forunderlig oplevelse.

Netop nu, da det så allermørkest ud. Det var 2½ måned siden, hun havde fået livstegn fra Thor.

Dagen efter kom brevet, og hun tog roligt imod det.

„Du er ikke spor overrasket,“ sagde Agnes.

Inga smilede. „Nej, jeg vidste, at det ville komme.“

Agnes så forvirret ud.

„Gud havde sagt det,“ føjede Inga til.

Agnes spurgte ikke mere; men gik grundende ind til sig selv. Gud havde sagt det. Det var ikke et sindsforvirret eller forskruet menneske, der havde udtalt de ord; men et roligt og lykkeligt menneske, der var blevet indviet i Guds plan.

Inga gav sig til at læse Thors brev:

Min egen elskede pige! Rigtig mange tak for dit brev, som jeg modtog for to måneder siden, og tak for pakken med marmelade, bolcher og æbler. Foruden dette har jeg modtaget et stort brød fra Røde Kors. Det har glædet mig allsammen. Jeg

**STØT KAMPEN
FOR KRÆFTENS BEKÆMPELSE**

**BEVAR DERES TÆNDER —
GÅ TIL TANDLÆGE
2 GANGE OM ÅRET**

kan næsten ikke fortælle, hvormeget et brev fra dig betyder for mig. Den dag, der kommer brev, er en stor festdag for mig.

Jeg er meget glad for, at du vil sende mig en andagtsbog gennem Røde Kors. Måske du også køber een til dig selv af samme slags, så vi kan læse samme stykke hver dag og begynde vor dag med de samme tanker.

Jeg tænker på dig hver morgen, når jeg går til arbejde og ser stjernerne stå højt på himlen, og så sender jeg gerne en hilsen med til dig.

Når du skriver, må du altid benytte den adresse, der står på bagsiden af mit sidste brev.

Jeg elsker dig og beder hver dag Gud beskærme dig. Jeg håber på et gensyn. Gud velsigne dig.

Altså, Thor havde heller ikke fået hendes breve og takkede heller ikke for levnedsmiddelpakken.

Det var tydeligt, at han havde længtes meget efter brev, og han havde et arbejde dernede, som han begyndte på, medens stjernerne stod højt på himlen, d.v.s., han var meget tidligt oppe om morgenen.

Havde hun ikke skrevet rigtig adresse, det lod til, at han tænkte sig den mulighed.

Hun så på poststemplet. Brevet var afsendt fra Oranienburg for 14 dage siden.

Havde de arrangeret brevspørring. Tyskerne kunne hitte på alt. Hun håbede nu, at han også havde fået brev fra hende. Så slog det ned i hende, at måske hans far også sendte brev, hun skyndte sig at skrive til ham, at alt, hvad han skrev, måtte gå over hende, da Thor ialt kun måtte modtage brev hver 14. dag, og var der andre, der skrev til ham, fik han ikke hendes breve.

Skønt hun lige havde sendt et brev til ham, satte hun sig dog til at skrive igen.

Min egen kære Thor! Tak for dit brev, som jeg i dag har modtaget efter 2½ måneds ventetid. Jeg håber, at du har modtaget den store julepakke, som jeg sendte. Jeg havde selv bagt småkager og lavet julekonfekt til dig samt sendt julelys og

en juledekoration, desuden havregryn, appelsinthe, kiks, knækbrød, bromkala, sukker, smør og røget flæsk samt lidt konserves. Her holdt vi jul med Else. Vi savner dig.

Jeg fik brev fra Svend til jul. De har det godt alle fire. Han er nu oppe på en pæn løn og har lejet en lille villa i forstaden, så han må tage med toget hver dag, det tager et kvartér; men der går tog hver time. De har et dejligt hjem i villaen, en stor opholdsstue, spisekøkken og verandastue foruden soveværelserne, desuden en lille have. De har også sendt dig julepakke med appelsiner og citroner samt chokolade, skrev han. Jeg sender en ny pakke om otte dage. Æblerne er fra Ove. Tobakken fra Rolf og honningen fra Poul. Cerutterne og de to cigarer fra Agnes, det er hendes juleration, som hun har gemt til dig.

Min veninde Doras mand er ikke hjemme, han er ude på en lang rejse; men hun håber at få både ham og sønnen hjem til foråret.

Jeg håber, brevet må nå dig. For øjeblikket ved jeg ikke, hvor du er. Jeg elsker dig.

Gud velsigne dig, min egen ven. Jeg skal hilse fra dem alle her.

Din Inga.

Det gjaldt broderens liv

Præsten frelste sin brors liv med en håndfuld trækul

Peter Lerche, Aktuelt's dygtige medarbejder, har på en helse side fortalt om brødrene Kaj V. Dahl (fmd. for Kammeraternes Hjælpefond) og Aage Dahl.

Den store artikel indledes med følgende situationsbillede:

Det var en frysende trist januar-dag i 1945, at fange nummer 50491 i Neuengammelejren var på vej fra sin egen blok til blokken ved siden af. Han havde lige fået at vide, at der i denne nabo-blok lå en muselmand, som han vist nok kendte, men at han skulle skynde sig, hvis han ville hilse på ham, for manden var nok ved at dø.

Lidt efter stod fange nummer

50491 ved en køje. Der lå to mænd i den, og det var svært at se forskel på dem, for de var kun skind og ben. Der var nu alligevel noget bekendt ved den ene, og pludselig var fange nummer 50491 klar over, at denne ene var hans bror. En bror, der — indtil de var endt i dette helvede — var kommet i hans hjem hver dag.

Manden, der lå ved siden af broderen, var hårdt angrebet af tuberkulose, og fange nummer 50491 var selvfølgelig klar over, at det var en dødsensfarlig sengekammerat — selv om broderen nok døde alligevel.

Lidt efter kunne man se fire afkræftede nordmænd bære broderen over i naboblokken. De lagde ham i fange nummer 50491's køje. Endnu en stund efter kunne man se fangen rode rundt i lejrens skidt, og da han kom tilbage, havde han en håndfuld trækul med sig. Han knuste det på en tallerken og gik hen til broderen og sagde:

— Spis dette her.

Broderen gjorde, hvad han sagde. Han var så svag, at han ikke anede, hvad han fik i munden. Han æltede det med spyt og sank det. Og sådan blev det ved i en ugestid. Da den uge var gået, var hans dødelige dysenteri under kontrol. Tarmene var renset. — et par stykker trækul havde reddet hans liv.

I dag lever de to brødre i bedste velgående. Fange nummer 50491 er forhenværende sognepræst ved Klosterkirken i Horsens Aage Dahl, nu pensionist i Virum. Hans bror er advokat, konsul Kai V. Dahl, Horsens. Et par skæbner, der krydsede hinandens spor. Indtil dette helvede for 21 år siden løb deres spor parallelle. De boede på hver sin side af Borgergade i Horsens, den ene i Klostersognets store præstegård, den anden i en ungkarlejlighed lige over for. De var sammen hver dag, og det hele var meget lykkeligt indtil den 22. februar 1944. Da skiltes deres veje, og de krydsedes altså først igen en januardag året efter.

ALBERT JENSEN
Smede- & maskinværksted
Tlf. Fjellerup 6
Fjellerup pr. Tranehuse

C. O. HANSEN
Glarmester
Søndergade 41
Forretning:
Jessensgade 5, Horsens

KNUD SMITH
Købmand
Holmegade 11, Ulfborg
Tlf. 74

GJERN AUTO-SERVICE
Aage Lauring
Tlf. Gjern 59

CHRISTIANSLUND
TEGL- OG KALKVÆRK
Nørregade 8, Odder

E. BREKKE
MANUFAKTUR
Hvide Sande pr. Ringkøbing
Tlf. 13

E. DAHL
Aut. installatør
Vestergade 7, Løsning
Tlf. 127

E. von FOLSACH
GODSEJER
Storskoven - Dronninglund

ÆBLEBJERG FRUGTPLANTAGE
Plantageejer H. H. Jessen
Kirke Hørup

AUTOFÆRGE RESTAURATIONERNE
v/ W. Schwartzlose
Korsør
Tlf. (03) 57 06 19

FOLDAGERS MASKINSÆTTERI
Skolegade 24, Ringsted

A/S LUXOL
VEJMATERIALER og VEJBYGNING

I/S SVEN JACOBSEN
KONFEKTIONSFABRIK
Eilersvej, Næstved
Tlf. 03-72 26 60

ALS HUSHOLDNINGSSKOLE
Vollerup, Als

FØR SPADEVAGT OG NAZIFLAG

Nu er huset i Bovrup taget i brug af en dansk ungdomsskole i vækst

Hvor Frits Clausens Bovrup-kartotek før havde til huse, har Sundeved ungdomsskole nu indrettet otte elevværelser og en lærerbolig.

For omkring 25 år siden var bygningen landskendt. Det ville måske være for meget sagt, at den var berømt — nok snarere berygtet. Det skyldtes dels de ceremonier, som „i al sin glans“ udspillede sig uden dørs, dels var det at føre tilbage til bygningens indhold. Her skete „spade-afløsning“ efter bedste og stiveste vagtskifte-reglement, og her blev foran bygningen hejst flaget med det sorte hagekors i midten. Bygningen lå midt i Bovrup, på dens facade stod DNSAP's hovedkvarter, og her boede den danske (tyske!) nazi-fører Frits Clausen med sit Bovrup-kartotek.

I dag tjener bygningen et andet formål. For nogen tid siden blev den købt af naboen Sundeved ungdomsskole, som nu har indrettet den med otte to mands elevværelser og en lærerbolig. Man har derved nået at få samtlige 38 elever installeret på to mands værelser, mens man tidligere havde fire elever sammen på værelserne. I det ydre er der ikke ændret ved Frits Clausens lægebolig — ja, naturligvis er teksten med „DNSAP's hovedkvarter“ selvfølgelig forlængst forsvundet, men indvendig har man fået indrettet den rummelige villa aldeles fortræffeligt.

☆

TÅRNET SKAL BLIVE STAENDE

Et vigtigt punkt på Frøsløvstævnets program var oprettelsen af en række mindestuer i det tårn, som i besættelsestiden var tysk kommandotårn, og som i går blev stormet af de tidligere fanger . . . „for der kom vi heldigvis aldrig den gang“.

Tårnet er allerede af forsvaret overdraget til Nationalmuseet, der sammen med Frihedsfondet vil føre det tilbage til dets oprindelige skikkelse.

På et møde i lejren oplystes, at indretningen vil koste cirka 20.000 kroner. En indsamling straks indbragte knap 3000. Generalmajor Digmann blev formand for et præsidium, hvori godt 40 organisationer ventes repræsenteret, og som skal arbejde videre med planen.

Det er hensigten at bevare midter-tårnet, også efter at lejren eventuelt opgives som militær forlægning. I så tilfælde vil beplantning på barakernes plads sikre lejrens konturer.

Bøger

En Hitler-biografi

Gyldendal har som Uglebog udsendt en dokumentarisk billed-biografi om Hitler, skrevet af den franske historiker Jean Amsler (født 1914), ialt 214 sider og med mange billeder. Den meget interessante, ja faktisk spændende bog begynder med at fortælle om Hitlers forældre og bedsteforældre; egentlig var navnet ikke Hitler, men Schicklgruber — men tænk, hvor lidt appel der er i „Heil Schicklgruber“!

Blandt de begivenheder, som i særlig grad kom til at præge den unge Adolf, må nævnes første verdenskrig og hans læsning i det behagelige Landsberg-fængsel efter det diletantiske kupforsøg i 1923.

Bogen slutter med selvmordet den 30. april 1945 og kapitulationen 8 dage efter. Bogen bringer vældig mange oplysninger, der fuldt ud bekræfter og uddyber det indtryk, vi alle har: At han var en utrolig hensynsløs psykopat med hypnotisk magt over folk, en magt, der især viste sig gennem hans lange talers fanatisme. Hans mål var ham selv; midlerne var ligegyldige; om fornødent måtte Tysklands interesse vige for hans, selv om folket derved ville gå til grunde. „Røhm-udrensningen“ den 30. juni 1934 kostede 1100 døde, hvoraf Hitler personligt tog sig af de 71. Knap 2 døgn før selvmordet var der i hans nærhed en

SS-mand, som trak i civil for at komme væk. Hitler lod ham skyde.

Bogen er ikke den sidste bog om Hitler og det tyske folk; den kommer vel sagtens ikke i dette århundrede. Vi hører således ikke meget om, hvad det var for egenskaber hos folket, som medførte, at man så kritikløst gav sig i forbydere vold og fulgte ham til den bitre ende. Men uanset dette kan bogen anbefales enhver, som vil vide mere om den mand, der har mere ondt på sin samvittighed end andre. Kejser Wilhelm lagde med første verdenskrig grunden til Europas nedgang; Hitlers indsats vil påvirke den hvide mands position overalt i verden ud i en ubestemt lang fremtid.

R. PRYTZ.

Carl Scharnberg Det kan nytte. Artikler og erfaringer 1960—65. Borgens billigbøger, Kbh. 1965. 120 s. Kr. 6,75.

Forfatteren tog i 1960 initiativet til den danske „Kampagne mod Atomvåben“ og har organiseret de hidtil stedfundne atommarcher. I denne lille bog er samlet en del af bevægelsens indlæg i tale, skrift og radio.

Indholdet giver som helhed et sympatisk og ærligt indtryk, især da afgørelsen om enighed eller uenighed med hensyn til de fremsatte ansøkelser henvises til hvert enkelt menneske. Forfatteren indrømmer, at bevægelsens konsekvens indebærer en umådelig risiko: Kommunismens verdensherredømme. Modstandernes stilling er imidlertid også mindst ligeså risikofuld: verdensomspændende ødelæggelse. Hver må tænke sagen igennem og tage sit personlige standpunkt.

„Det kommende tiårs udenrigspolitiske problemer er de største, nogen generation har stået overfor,“ skrives i afslutningen. Indgående oplysninger om alle atomsprængningernes mangesidede virkninger og gennemført offentlighed i alle udenrigspolitiske spørgsmål og forhandlinger skal sikre vælgernes aktive medleven og deltagelse, så politikerne bliver nødt til at tage hensyn til befolkningens mening i disse vigtige anliggender.

Om „Kampen mod atomvåben“ er idealisme eller kommunisme, føler anmelderen sig ikke i stand til at afgøre.

Et af de i bogen anførte aviscitater (Aktuelt) siger, at „Marchen bør fortsætte til Moskva“. Uden hensyn til krise i FN eller NATO er vi nok her ved et kernepunkt. Hvad skal det blive til med Kampagnen, sålænge 99,4—99,9 pct. af befolkningen bag Jerntæppet slavisk følger den fra oven givne parole?

O. I. LETH.

SPORTSMAGASINET Roskilde, tlf. (03) 35 17 62
ROSKILDE TRIKOTAGEFABRIK A/S Asylgade 46, Roskilde Tlf. (03) 35 42 76
H. SVENDSEN Slagtermester Faxe Ladeplads, tlf. (03 716) 5
SORØ STOLEFABRIK A/S Sorø, tlf. 03-63 01 41
SKÆLSKØR BANK Algade, Skælskør
Købmand HERLUF STÆHR Brogade 7, Køge, tlf. 231
E. GROTH Vognmand Gl. Skanderborgvej, Randers
HEDENSTED TRÆLASTHANDEL A/S Hedensted
C. MELDGAARD ANDERSEN Skotej en gros Herning
SPAREKASSEN FOR EBELTOFT BY & OMEGN
KORNERUP, KOCH & BANG A/S Århus
ASK HØJSKOLE Ask pr. Malling
CENTRUM HERREEKVIPERING Himmerlandsgade 93, Aars
THYLANDS TRÆLASTHANDEL A/S Vestervig
PAN BUSLINIER Vesterbrogade 16, Viborg
SVEND ANDERSEN Møbelhandler Søndergade 15, Horsens, tlf. 2 52 08
E. STRANDGAARD Rutebilejer Brabrand Langdalsvej, Jylland
C. TAUL Bagermester Rosengade 38, Odder
A. TERPLING Revisor m. d. r. Aabygade 9, Odder
MUNCH CHRISTENSEN'S BOGHANDEL Nørregade 22, Vejle
VIBORG STIFTS FOLKEBLAD
NIELS ANDERSEN Slagtermester Banegaardsgade 8, Auning

DANSK ARBEJDSMANDS-FORBUND Skolegade 24, Silkeborg
AXEL G. NIELSEN Statsexam. ejendomsmægler Graven 18, Horsens, tlf. 2 60 00
SVEND A. KRUISE Lille Rodegaard - Haslev
LANDINSPEKTØR FØLSGAARD Hostrupsvej 3, Hillerød
RY HUSHOLDNINGSSKOLE Ry st., tlf. 9 10 45
HARTVIG GRAVESEN A/S Storegade 15, Tarm Tlf. Tarm 37
HØRNING AUTOLAKERERI Hørning, tlf. 100
BINDSLEV HANDELS- & LANDBRUGSBANK Tlf. Bindslev 66
GEORG CHRISTENSENS BOGHANDEL Axeltorv 10, Næstved, 72 20 24
„BRISTOL“ HERREMAGASIN Vinhushgade 4, Næstved
TRIKOHL Algade 66, Vordingborg, tlf. 425
HOLGER NICOLAISEN A/S Suhrsgade 19, Maribo, tlf. 1107
HADERSLEV KAFFERISTERI
FALCK-ZONEN Kystvej 2, Aarhus C.
Besættelsens Hvem-Hvad-Hvor 22.50 VIGGO MADSENS BOGHANDEL Aalborg
N. J. ØRSNES I/S GULD & SØLV Algade 67, Aalborg
WIGGO KONGSTAD Esbjerg
THE BORDEN COMPANY A/S Esbjerg
SPAREKASSEN FOR HADSTEN & OMEGN
HOLBÆKVEJENS BAGERI Willy Reitov Holbækvej 31, Sorø
HENRY LARSENS FARVERI Axeltorv 26, Helsingør
I. C. BUDE Bagermester Hillerød, tlf. 03-21 01 09

VEJLE LYSTRYK Vissingegade 5, tlf. Vejle 624
AAGE LINDBERG Guldsmed Sindal, tlf. 29
AUTO-GAARDEN Niels Myllerup E. Christensensvej, Ikast, tlf. 15 16 56
MOGENS LEMCHE Skibsprovantering Nørregade 1, Hundested
A. OLSEN Slagtermester Hovedgaden 32, Høng, tlf. (03 551) 68
Slagtermester A. GENSO Løvegade 12, Slagelse
MULTI-FOTO Vestergade 9, Helsingø
VEJLØS BYGGEFORRETNING Bülowsvej 11, Holstebro
BRDR. FISKER Smedemestre Frederiksberggade 8, Silkeborg
TAGE RAMBUSCH Isenkram Danmarksgade 63, Frederikshavn
N. B. HUNDAHL I/S Nors pr. Thisted
RØRBÆK SKO Søndergade 64, Frederikshavn
ARNE WESTERGAARD Købmand Aalbæk, Skagen, tlf. 15
ESTER HJORTH Manufaktur Fjellerup pr. Tranehuse, tlf. nr. 9
LYNGBAKS BOGHANDEL Bredgade 13, Hurup, Thy
SV. ZINK CHRISTENSEN aut. installatør Bording st., tlf. Bording 27
W. LUND NIELSEN Møllevvej 25, Thisted
KAI SONNE Aut. el-installatør Gudhjem, Bornholm
DUUS DENTAL LABORATORIUM
HOLGER PEDERSEN Tømrermester Hovgaardsvvej 11, Brabrand
M. MIKKELSEN & SØN Malermestre Museumsgade 2, Aarhus C.
BERTEL JENSEN Arkitekt Kongensgade 15, Hjørring

ROSKILDE
KONTANTFORRETNING A/S

**GRUNDKØB
BYGGERI
SOMMERHUS
BIL**

Har De fast forbindelse med BIKUBEN
- f. eks. gennem

**CHECKKONTO LØNKONTO
BYGGESPAREKONTO
BØRNEOPSPARING**

er De sikker på at få Deres låneansøgning behandlet på den mest imødekomende måde. - Gå ind i den nærmeste BIKUBE-afdeling - få en brochure med hjem, og læs om de fordele, De opnår ved at være BIKUBE-kunde.

De kan sikre Dem lån i
BIKUBEN
...et levende pengeinstitut!

WALRICH A/S
Maskinfabrik
Abildager 19-21 — Glostrup

Breve fra krigsårene

Krigskorrespondance mellem Churchill og Stalin. Oversat fra engelsk af Niels Gabe. 423 s. Hasselbalchs billigbøger.

Gennem disse breve får man et levende indtryk af hovedbegivenhederne i den Anden Verdenskrig fra den tid, da tyskerne begik deres allerstørste dumhed, nemlig angreb på Rusland. Brevvekslingen giver ikke noget væsentligt nyt, men understreger visse sider af den tids historie på en mere personlig måde, således at man også får mulighed for at danne sig et indtryk af de to mænds personlighed.

Noget af det første, der slår én, er begge de herres selvsikkerhed og magtbevisthed. De bruger i udstrakt grad „jeg“, og man får indtryk af, at det er dem, der er regering. De minder for så vidt ikke så lidt om de gammeldags enevældige konger. Forskellen synes kun at bero på én omstændighed, den, at de ikke sidder den part ikke kan få et ønske opfyldt, på på livstid, men kun på et midlertidigt mandat; men så længe de gør det, er det altså også dem, der bestemmer, hvor slaget skal slås. Kun når de har brug for en eller anden undskyldning for, at den ankalder hensynet til andre, f. eks. parlamentet i England, generaler, ministre o. lign.

En gang imellem har korrespondancen et virkeligt hjerteligt præg, men i almindelighed holdes den i en officiel, venlig tone. Det er tydeligt, at der bag ved venskabet mellem rigerne lurer mistillid. Efterhånden som sejren nærmer sig bliver den stadig stærkere. Russernes politik er ganske klar, mens krigen står på, det atter og atter skarpt udtrykte ønske om oprettelse af en „anden front“ i Frankrig, senere det velkendte fra zarismens dage: kravet om sikkerhed mod vest og derfor også det ufravigelige krav om russisk dominans i Mellemeuropa, først og fremmest i Polen.

Stalin er utvivlsomt den stejleste personlighed af de to „store“, han er den mest sikre, er ligesom mere énstregnet, der er noget urokkeligt over ham, det store, vældige sovjetrige er hans basis. Hos Churchill mærker man mere usikkerhed, hans basis er ikke så fast, for det er jo alligevel USA, der er den største i den vestlige alliance.

Gang på gang, ikke mindst fra Churchills side, udtales ønsker om, at alliancen må fortsætte efter krigen til sikring af verdensfreden, men man kan ikke andet end fornemme, at der uvægerligt er så store problemer, der er i færd med at tårne sig op, således at det vil være tvivlsomt, om forståelsen vil kunne bestå, når den fælles fjende er nedkæmpet, — en situation, som vi forøvrigt påny ser udfolde sig i verdenspolitikken i dag, når vi betragter den optrukkenude forståelse mellem USA og Rusland i deres fælles modsætning til kinesisk imperialism.

Bogen er forsynet med et fortrinligt noteapparat, der udfylder de huller, som uvægerligt må være til stede i en sådan brevveksling, fordi de to korrespondenter jo gang på gang kan forudsætte viden hos brevets modtager gennem de ordinære diplomatiske og militære kanaler.

Bogens udstyr er nydeligt, et klart tryk, et praktisk format, helt igennem tiltalende.

PAUL HOLT.

ET BETYDELIGT VÆRK OM NORDAHL GRIEG

Frederik Juel Haslund: Nordahl Grieg, en dikter og hans tid (282 s., Gyldendal norsk Forlag, 34 no. kr.).

Til floden af litteratur om Nordahl Grieg er kommet et nyt bidrag — og et vægtigt bidrag: Frederik Juel Haslund: Nordahl Grieg, en dikter og hans tid.

Når man som anmelder tager fat på læsningen af denne bog, er det med den tanke, at der foreligger et værk af speciel interesse for æstetikere, for folk med særlig litterær interesse.

Man skifter snart mening — bogen er meget mere end et litterært fagskrift, den er et værdifuldt bidrag til forståelse af et stort og sammenfat menneske og den tid og dens strømninger, som kom til at præge dette menneske.

Med tryghed følger man Juel Haslunds veldokumenterede, lærde, men let læselige udredning af Nordahl Griegs udvikling fra ung student, ja fra hans gymnasiasttid, til krigskorrespondent, der blev skudt ned over Berlin.

Han havde rod i det bedste af norsk ånds historie, men brød tilsyneladende traditionen, da han efter studentereksamen tog ud som almindelig sømand for at lære noget af den store verden. Han var ikke for ingenting fra Bergen, Norges mest kosmopolitiske by, hvorfra også Holberg tog ud på „opdagelsesrejser“. Grieg skriver om sine erfaringer som såmand, så det vække forargelse. Det friske livs romantik er der ikke meget af.

Vi følger ham gennem tyverne, hvor han præget af faderens Bjørnson-begejstring lægger en nationalfølelse for dagen, som fulgte ham li-

vet igennem. Vi oplever hans kommunisme i trediverne efter et besøg til ro, der hvisker under kirkens tag en i Moskva; det er hans sociale ansvarsfølelse, der fører ham over i denne lejr, men han har stadig Norge i sit hjerte. Vi ser en personlighed med store modsætninger i sit sind, for en overfladisk betragtning noget af en vejrhan, der kunne svinge fra det ene synspunkt til dets modsætning, fordi hans redelighed bød ham stadig at foretage kritiske omvurderinger.

Der er nok af modsætninger i hans liv: nationalisten, der bliver kommunist, pacifisten, der melder sig som frivillig soldat i april 1940 og er med til at fragte guldbeholdningen fra Norges Bank på skrøbelige fiskerskuder under stadig bombeangreb. Vi møder kommunisten, der blev omvendt i Moskva og kunne synes naiv i sin begejstring, men som aldrig blev medlem af det norske kommunistparti, men klart udtalte, at „etter deres oppførsel våren og sommeren 1940 er det ingen ting som berettiger de norske kommunister til å spille noen avgjørende rolle i etterkrigstidens Norge.“ — Derimod priste han kongen, der straks forstod sin plads i kampen.

Om alt dette kan man læse hos Haslund; men han har mere at bringe — han giver i virkeligheden en historisk redegørelse for udviklingen siden den første verdenskrig, ja, han graver dybere og går tilbage til det 19. århundrede, der for Norge begyndte i 1814. Vi ser forvirringen efter første verdenskrig, er vidne til tredivernes forenkling af alle problemer, der fører til ensretning på så forskellige områder som Oxfordbevægelsen og nazismen, og som også bragte tragedien i Spanien. Det var slagordenes tiår.

Kedeligt er det i dette værk at træffe så mange trykfejl, der får i hvert fald en dansk læser til nu og da at standse op for at få sammenhængen.

Det forekommer mig også, at forfatteren er lovlig meget skolemester, når han så ofte i en parentes sætter et sic! Hvorfor ikke vise læreren den tillid, at han selv kan finde ud af, at der var grund til undren?

Den væsentligste indvending er imidlertid, at man savner et navne-register. Det skal indrømmes, at bogen er så vel disponeret, at man som regel vil kunne finde, hvad man måtte søge, men alligevel!

ERIK SONNE.

David Thomson: Verdenshistorien 1914—1961, oversat af Conrad Raun, Det danske Forlag, 233 sider plus årstalliste med sidehenvisninger, kr. 28,50.

Det har været et ret udbredt dogme, at samtidshistorie ikke kunne skrives tilfredsstillende. Hæstrup har grundigt afkræftet dette dogme, og nu foreligger på dansk en oversættelse af Cambridgehistorikeren David Tsomsons Verdenshistorien 1914—61, der lige så godt som Hæstrups arbejder viser, at det er muligt for en historiker at beskrive og vurdere sin egen tid.

Efter en vel lang og noget vidtløftig indledning, hvori diskuteres samtidshistorikerens vanskeligheder og påvises, hvordan de moderne kommunikationsmidler giver anledning til, at historien bliver verdenshistorie, tager forfatteren fat på sit emne.

Hans behandling er instruktiv og velkrevet. På inciterende måde trækker han interessante linjer op. Han nøjes ikke med en oprensning af militære og politiske begivenheder, og han ser ikke blot sagen ud fra britiske synspunkter. Særlig er der grund til at nævne hans påvisning af, at 2. verdenskrigs allierede krigsmål er med til at skabe velfærdsstaten, og hans fremstilling af udviklingen efter 1945: den verdensøkonomiske udvikling, afviklingen af kolonialismen og de mange internationale organisationer.

Bogen kræver vel nok nogle forudsætninger, men ikke flere, end de, der virkelig interesserer sig for deres egen tid og dens problemer, må antages at have, og for sådanne kan den anbefales som en god og sober vejledning til forståelse af tidens mange problemer.

Om oversættelsen kan siges, at man ikke under læsningen mindes om, at man har en oversættelse foran, og det er det bedste vidnesbyrd om oversættelsens kvalitet.

ERIK SONNE.

Dagbogsblade

21/6.

STUDENTER SANG NAZI-SANGE

MÜNCHEN. Afsyngelsen af nazi-sange i en beværtning i nærheden af München under et møde for Münchens studenterkorps har udløst en storm af protester og officielle tilkendegivelser.

De samvirkende tyske fagforbund har i et telegram til den bayriske ministerpræsident Alfons Goppel beklaget det „uhyggelige tilfælde“. I beværtningen opstod under sangen slagsmål mellem studenterne og de øvrige gæster.

28/6.

STADIG INGEN TILSKUD FRA KIEL TIL NEDRIVNING AF KZ-BARAKKEN I LADELUND

LADELUND. Det ligger stadig tungt med at få fjernet den sidste skæmmende barak fra den kz-lejr, som mod slutningen af 1944 fandtes i Ladelund. Kommunen er indstillet på, at barakken skal nedrives hurtigst muligt, men, siger borgmester Oechsle i dag til „Flensborg Avis“, endnu er det ikke lykkedes at skaffe midler til opførelse af en ny bolig til de to gamle kvinder, som bor i barakken.

Kommunen søgte i sin tid landsregeringen om et tilskud fra de midler, som ydes til bygning af husvildeboliger. Imidlertid medførte besparelserne på budgettet, at denne post blev slettet. Alligevel håber man i Ladelund, at Kiel vil give et tilskud, så den hæslige barak kan forsvinde endnu i år.

— Vi står på det standpunkt, siger borgmesteren, at det må være landets opgave at fjerne de sidste levn fra krigens tid. Kommunen er rede til at yde sit, men i øjeblikket kan vi vanskeligt påtage os opgaven alene. Heldigvis er man nu kommet bort fra tanken om at bevare barakken som et minde fra kz-tiden. Vi havde for nylig besøg af repræsentanter for det hollandske krigsofferforbund med formanden de Hertog i spidsen, og også de var indstillet på, at barakken skulle forsvinde. I øvrigt skal de Hertog til Kiel i midten af næste måned, og ved denne lejlighed vil han på ny presse på, — hvis der da ikke er faldet en afgørelse forinden.

Her i Ladelund håber vi alle, at barakken snart kan forsvinde. Den pynter just ikke i landskabet, — helt bortset fra, at den minder os om en mørk og hæslig tid, som vi helst ville være foruden.

☆

Denne meddelelse er klippet fra Flensborg Avis, der flere gange har støttet kravet om fjernelse af barakken, der her var en del af den kz-lejr, der i krigens sidste tid blev oprettet i Ladelund. Talrige hollændere omkom her.

De danske repræsentanter i styret går også ind for fjernelse.

Hertil er at sige, at bevillingen til fjernelse nok skal komme, da man fra vesttysk side i det store og hele gerne ser bevislige dokumentationer fjernet fra den onde tid.

Man ser i Ladelund i øjeblikket desværre bort fra den pædagogiske side af sagen, der kan ligge i at gøre opmærksom på, at noget har været, som ikke må gentages.

I stedet for bolig for 2 gamle koner, kunne man indrette mindrestuer for ofrene. Flere vil sikkert gerne hjælpe med at samle materiale.

Man havde da på Ladelund-egnen også lejlighed til at fortælle de unge, at selv om der er fejl og mangler ved de nuværende tilstande, er der dog tale om et betydeligt fremskridt.

Red.

29/6.

ANNE FRANKS MORDERE NU UNDER ANKLAGE

MÜNCHEN. Anklageren i München har sigtet tre eksnazister for at have medvirket ved massedrabene på de nederlandske jøder under anden verdenskrig. De anklagede, der alle arresteredes i januar i år, er den 60-årige tidligere generalmajor i SS, chefen for sikkerhedspolitiet i Nederlandene, dr. Wilhelm Harster, den 58-årige SS-major Wilhelm Zöph, der ledede Gestapos „Bureau for jødiske Anliggender“, og hans assistent, den 63-årige frøken Gertrud Slotkke.

Harster anklages for at have medvirket ved massedrabene på 82.856 jøder, mens Zöph og Slotkke kræves straffet for massedrabene på henholdsvis 55.382 og 54.982 jøder. Blandt Zöphs og Slotkkes ofre menes at have været den jødiske skolepige Anne Frank, hvis verdensberømte dagbog blev udgivet efter krigen og senere filmatiseret. Anne Frank døde i koncentrationslejren Bergen-Belsen.

30/6.

„UVÆRDIG“ OG „BESKÆMMENDE“ DEBAT I VESTERLAND BYRÅD

VESTERLAND. Der blev skudt med skarpt ved byrådsmødet i aften, hvor forslag til en indskrift på den sten, som agtes rejst for den anden verdenskrigs ofre i mindelunden i byens nordlige udkant, gav anledning til en særdeles livlig debat.

Tilhørerne gav efter mødet udtryk for, at de fandt debatten „uværdig“ og „beskæmmende“ for byrådet.

Debatten formede sig som et åbent opgør mellem CDU og SPD og udartede i den grad til et skænderi, at rådmænd Kröll (SPD) forlod mødet i protest.

SSV's byrådsmedlem, købmand Herm. J. Sandersen, der ved tidligere lejligheder med held har kunnet mægle mellem de to store partier, var forhindret i at deltage i byrådsmødet.

SPD vendte sig i sin tid imod forslaget „Alle byens døde til minde, de levende til advarsel“ med den begrundelse, at denne tekst ikke i tilstrækkelig grad tog hensyn til dem, der var omkommet i kz-lejrene.

Udgangspunktet for debatten dannede forslaget „Til minde om ofrene for krigen og den politiske vilkårlighed“, der skyldes skole- og kulturudvalget. Mens

hele SPD-gruppen støttede forslaget, fandt CDU-medlemmerne, at udtrykket „politisk vilkårlighed“ ikke var tilstrækkeligt dækkende.

Efter en timelang debat, hvorunder der faldt mange hårde ord, og man fik det indtryk, at enkelte medlemmer endnu ikke har fået gjort op med Tysklands brune fortid, enedes man om et kompromisforslag. Stenen får herefter indskriften: „Til minde om krigens og voldsherredømmets ofre“.

14/7.

RETSLIG FORUNDERSØGELSE MOD TRE TIDLIGERE SS'ere

KIEL. Undersøgelsesdommeren ved Kiel landsret har nu beordret retslig forundersøgelse imod tre tidligere SS-Hauptscharführer“, der sigtes for at have deltaget i massedrab på jøder. Om de pågældendes hidtidige stilling oplyses intet, og man erfarer kun, at det drejer sig om Wilhelm K. fra Bremen, Hermann H. fra Rensborg og Franz-Joseph M. fra Neustadt an der Weinstrasse.

Sigtelsen går ud på, at de i Krakow-området skal have udvalgt jøder med henblik på likvidation i koncentrationslejrene og i flere tilfælde selv have dræbt jøder.

18/7.

FRIHEDSKÆMPER- KONGRES I BONN

I morgen åbnes i Bonn en kongres af frihedskæmpere og tidligere koncentrationslejr-fanger fra alle de under krigen tyskbesatte lande i Bonn. I kongressen deltager fra Danmark lederen af Falckstationen i Sønderborg, Fedder Jensen, og fabrikant Clemmensen, København. Kongressen arrangeres af den internationale sammenslutning FILDIR, og mødestedet i Bonn er Beethovenhalle. Man regner med, at flere forbundsministre vil komme til stede.

22/7.

55 DANSKE SYDSLES- VIGERE HAR FÅET ERSTATNING FOR NAZI-URET

FLENSBORG. 55 medlemmer af det danske mindretal i Sydslesvig har modtaget erstatning i henhold til forbunds-erstatningsloven vedrørende forfølgelsen under det nationalsocialistiske regime. 40 andragender er blevet afvist, hvorefter de pågældende i 10 tilfælde indgav klage med det resultat, at hidtil tre af dem opnåede et positivt resultat. Disse oplysninger blev i går fremsat over for pressen af ministerialråd, dr. Guillaume, indenrigsministeriet i Kiel. Som motivering for redogørelsens fremkomst anførtes „kritiske ytringer fra den danske lejr“.

Dr. Guillaume blev suppleret af lederen af lands-erstatningskontoret, overregeringsråd Walters, med hensyn til de

gældende lovbestemmelser på dette område. Forfølgelse fra nazistisk side berettiger til godtgørelse i henhold til forbunds-godtgørelsesloven, hed det. Men når statsborgere blev forfulgt eller forfordelt udelukkende af den grund, at de tilhørte et nationalt mindretal, giver loven intet grundlag for erstatning. Forudsætningen må være „typiske NS-voldsforbrydelser“.

4/8.

GENDARMERNES KZ-OPHOLD UDFORSKES HISTORISK

KØBENHAVN. En gave på 12.000 kr., skænket af fem sønderjyske banker i fællesskab, har sat Frihedsmuseet i København i stand til at gå i gang med sin første selvstændige historisk-videnskabelige opgave. Der er tale om en undersøgelse, hvis resultat i ganske særlig grad vil være af interesse i grænselandet, idet det nu med anvendelse af alt til rådighed stående kildemateriale skal udforskes, hvad der egentlig i enkeltheder blev grænsegendarmernes skæbne under besættelsen. Både for politiets og de fleste andre uniformerede grupper vedkommende har besættelsestidens historikere gennemført detaljerede undersøgelser, men i hvert fald på dette punkt har Grænsegendarmeriet, eller Toldgrænsekorpset som det nu hedder, fået en noget stedmoderlig behandling.

Som det vil være bekendt, er der endnu mange af korpsets folk i tjeneste, som sendtes i tysk koncentrationslejr omtrent samtidig med det danske politi, altså efter 19. september 1944. Nu skal altså de mange enkeltskæbner nøje kortlægges og stykkes sammen til et billede.

Den 24-årige stud. mag. Lars Bjerneboe skal bearbejde det omfattende materiale, der i øjeblikket samles, skriver Vestres Pressebureau. Det er meningen, at afhandlingen om grænsegendarmernes skæbne skal offentliggøres på 25-årsdagen for deres anholdelse. Gendarmene bevogtede under besættelsen den dansk-tyske grænse — bevæbnet.

Det er toldgrænsekorpsets nuværende direktør Skrydstrup, Gråsten, som særligt har sat ind på at få en undersøgelse i gang om korpsets forhold. De fem banker, der har skænket beløbet, er Den nordslesvigske Folkebank, Aabenraa, Haderslev Bank, Folkebanken for Als og Sundeved, Tønder Landmandsbank og Graasten Bank.

Ca. 40 pct. dødelighed

Det materiale, der allerede er indsamlet, viser, at grænsegendarmene havde den største dødelighed af de forskellige grupper i kz-lejrene, nemlig 40 procent. Der lader til at være stor mystik omkring grænsegendarmernes pågribelse. Ifølge en dagbog begyndte tyskerne at anholde de første gendarmere allerede den 2. september — sytten dage før politiet blev taget. Man sluttede den 20. september.

De halvtreds overlevende må spørges

De nærmere omstændigheder for gendarmernes pågribelse — tyskerne mente, at de var nært knyttede til modstandsbevægelsen — får man dog først klarlagt til bunds, når man har været i kontakt med et halvt hundrede gendarmere, der vendte hjem fra kz-lejrene og stadig er i live, og når man har studeret samtlige arkiver.

10/8.

KRAV OM LIVSVARIGT FÆNGSEL TIL SS'er

FRANKFURT. Anklagemyndigheden i Frankfurt krævede i dag livsvarigt fængsel og fortabelse af de borgerlige rettigheder for den 68-årige tidligere SS-Oberscharführer Josef Elber.

Ifølge anklageren er der ingen tvivl om, at han som medlem af „den politiske afdeling“ i koncentrationslejren Auschwitz var ansvarlig for flere mord.

I går krævede anklageren 12 års fængsel for den tidligere leder af Auschwitz' lagerforvaltning, SS-Sturmbannführer Wilhelm Burger. Processen fortsætter med undersøgelse af SS-sygepasseren Gerhard Neuberts forhold.

18/8.

62 MENIGHEDSRÅD I SØGSMAL MOD KIRKEMINISTERIET

62 menighedsråd står nu sammen om søgsmålet mod Kirkeministeriet i anledning af flytningen af de tyske krigsgrave. Oprindeligt var det 13 sydjyske menighedsråd, der startede sagen, som fremdeles befinder sig på et forberedende stadium.

Det var meningen, at domsforhandlingen skulle have været berammet under et kortvarigt retsmøde i går i Østre Landsrets 5. afdeling, men det blev ikke tilfældet. Kammeradvokaten anmodede om en udsættelse på tre uger med henblik på yderligere skriftveksling.

Det er højesteretssagfører Ove Rasmussen, der repræsenterer de mange menighedsråd, som mener, at ministeriet ikke har haft kompetence til at træffe beslutning om flytning af de omstridte grave. En sådan kompetence ligger alene hos menighedsrådene, hævdes det.

— Det er glædeligt at se, siger højesteretssagfører Ove Rasmussen, at så mange menighedsråd har den samme opfattelse som de oprindelige 13, der rejste sagen, og det er helt overvældende, at vi er nået op på så stort et antal. Bemærkelsesværdigt er det også, at det ikke blot er i en enkelt landsdel, man reagerer mod ministeriets afgørelse, men at de fremsatte synspunkter har vundet tilslutning overalt i landet.

Det forventes, at proceduren i sagen til sin tid vil komme til at strække sig over to dage.